

Рум'янцев Юрій Володимирович — доктор медичних наук, професор, професор кафедри військової терапії Української військово-медичної академії Адреса: м. Київ, вул. Московська, 45/1, тел.: (044) 280-00-34.

Кожокару Андрій Андрійович — доктор медичних наук, професор, начальник кафедри військово-профілактичної медицини Української військово-медичної академії. Адреса: м. Київ, вул. Московська, 45/1, корп. 33, тел.: (044) 248-10-92.

УДК 581.4:582.521.41:001.891.53

ДІАГНОСТИЧНІ РИСИ МОРФОЛОГО-АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ ЛИСТЯ DIEFFENBACHIA BOWMANNII

К. С. Скребцова, Ю. А. Федченкова, А. С. Ананко

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Вступ. Листя дифенбахії Баумана — доступна рослинна сировина перспективної біологічної дії.

Мета. Визначити діагностичні ознаки морфолого-анатомічної будови листя дифенбахії Баумана.

Матеріали та методи. Листя дифенбахії Баумана, свіже та повітряно-сухе. Традиційні методи макро- та мікродіагностики.

Результати і висновки. Встановлено особливості морфолого-анатомічної будови листя, що буде використано в подальших дослідженнях.

Ключові слова: дифенбахія Баумана, листя, морфолого-анатомічна будова.

Вступ. Актуальною проблемою сучасної фармації є пошук нових джерел лікарської рослинної сировини. Нашу увагу привернула рослина родини Ароїдні Araceae, роду Dieffenbachia, дифенбахія Баумана (Dieffenbachia Bowmannii), яка широко культивується в Україні як декоративна рослина. Вважають, що рослина отруйна, містить фітонциди та виявляє дезінфікуючу дію повітря в приміщеннях [4, 5].

Залежно від виду і сорту дифенбахії сягають 2 м заввишки за декілька років. Хімічний склад сировини рослини мало

ФАРМАЦІЯ

вивчений. З сировини *Dieffenbachia seguine* створено гомеопатичний препарат Каладіум, що застосовується при головних болях, загальній слабкості, імпотенції[3]. Саме тому фармакогностичне дослідження сировини цієї рослини є досить актуальним.

Для вивчення лікарської рослинної сировини певне значення має встановлення діагностичних ознак зовнішньої та внутрішньої будови[2].

Мета. Визначити діагностичні ознаки морфолого-анатомічної будови листя дифенбахії Баумана.

Матеріали та методи дослідження. Заготівля сировини проводилась навесні 2017 року із власноруч вирощених у кімнатних умовах екземплярів. Дослідження морфологічної будови.

При вивченні основних діагностичних рис морфологічної будови листя досліджуваних видів рослин, користувалися методиками візуального аналізу неозброєним оком, при збільшенні та за допомогою вимірювальних засобів — лінійки та штанген-циркуля.

Мікропрепарати готували за загальноприйнятими методиками [1]. Сировину вивчали як свіжозібрану, так й повітряно-суху, а потім розмочену, та фіксовану в суміші вода—гліцерин—96 % етанол (1:1:1).

Анатомічну будову вивчали на поперечних, поздовжньо-радіальних зрізах та на препаратах з поверхні.

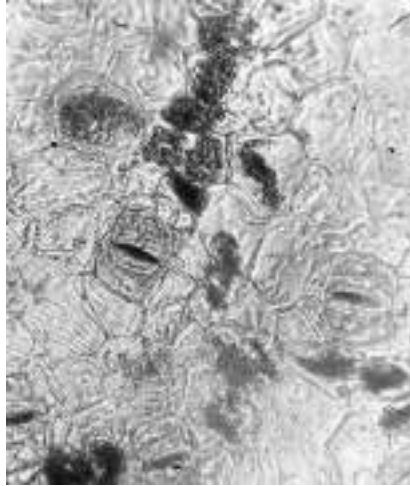
В дослідженнях використовували мікроскоп «Granum» (Austria), збільшення x40, x100, x400.

Результати фіксували за допомогою фотокамери «Sony DSC-W80» з наступною обробкою в програмі Adobe Photoshop CS3.

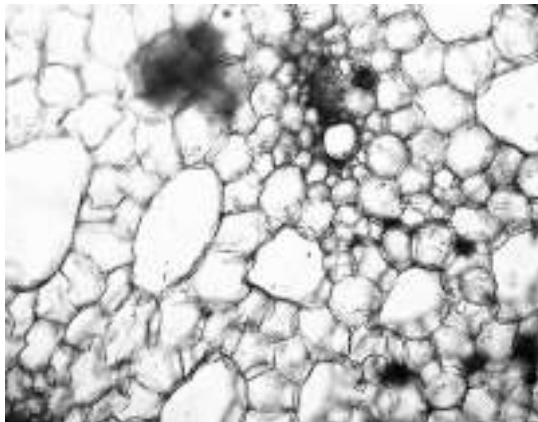
Результати. Було проведено морфолого-анатомічне дослідження листя дифенбахії Баумана. Встановлено, що діагностичне значення для листя мають: розмір та форма листової пластинки, колір верхньої та нижньої поверхні, тип жилкування, кількість пучків центральної жилки, для черешка — довжина, характер та колір поверхні, наявність борознистості з верхнього боку.

При анатомічному дослідженні встановлені діагностичні ознаки, що мають значення при ідентифікації листя як лікар-

ської рослинної сировини: характер кутикули епідерми (складчастість), тип продихового апарату (парацитний — рис. 1), будова листової пластинки, будова черешка (аеренхіма — рис. 2), кількість пучків головної жилки, наявність значної кількості подовжених кристалів оксалату кальцію (рис. 3).

Рис.1. Продиховий апарат нижньої епідерми листової пластинки дифенбахії Баумана.

Рис. 2. Аеренхіма черешка листа дифенбахії Баумана.

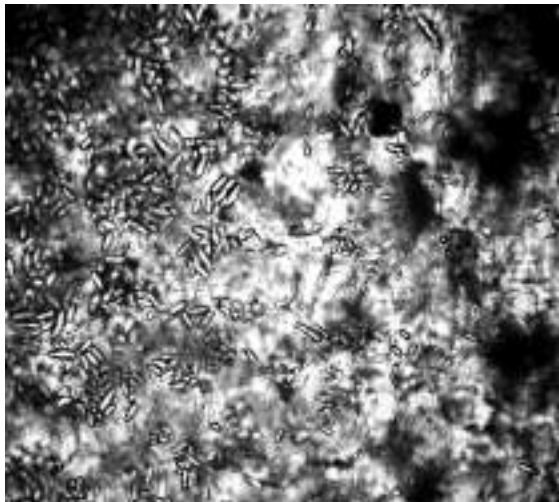

Рис. 3. Чисельні кристали оксалату кальцію у мезофілі листа дифенбахії Баумана

Висновки. Встановлено деякі діагностичні ознаки морфологічної будови: тип листя, форма листової пластинки, довжина та борозенчатість з верхнього боку черешка; а також анатомічної будови: тип продихового апарату — діацитний, наявність аеренхіми у черешку та чисельні кристали оксалату кальцію.

Одержані результати буде використано в розробці розділів «Ідентифікація А» та «Ідентифікація В» документації «Дифенбахії листя».

ЛІТЕРАТУРА

1. Справочник по ботанической микротехнике. Основы и методы./ Барыкина Р.П., Веселова Т.Д., Девятков А.Г. [и др.] — Изд-во Московского университета, Москва, 2004. — 312 с.
2. Державна Фармакопея України / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. — Х. : Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. — Т. 3. —732 с.
3. Boyle, J. S. Plant Poisoning, Caladium, Dieffenbachia, and Philodendron / J. S. Boyle, C. P. Holstege// Drugs and Diseases. 2016. [http:// emedicine.medscape.com](http://emedicine.medscape.com).
4. Sikdar A. Survey of Common Poisonous Plants of Birbhum, Burdwan, and Nadia Districts of West Bengal, India/ A Sikdar, A. K. Mondal // Int. j. of plant research. —20155. —Vol. 5, Issue 5.—P. 103–106.
5. Frodin, D. G. World Checklist and Bibliography of Araceae (and Acoraceae) /D. G. Frodin, R. Govaerts, —Royal Botanic Gardens, Kew, Chicago, 2002.— 568 p.

Диагностические черты морфолого-анатомического строения листьев *Dieffenbachia Bowmannii*

Е. С. Скребцова, Ю. А. Федченкова, А. С. Ананко

Национальный фармацевтический университет, г. Харьков

Введение. Листья диффенбахии Бауманна — доступное растительное сырье, обладающее перспективными видами биологического действия.

Цель. Определить диагностические признаки морфолого-анатомического строения листьев диффенбахии Бауманна.

Материалы и методы. Листья диффенбахии Бауманна. Традиционные методы макро- и микродиagnostики.

Результаты. Диагностическими признаками морфологического строения являются форма листовой пластинки, окраска, степень выпуклости жилок; анатомического — тип устьиц и наличие кристаллов оксалата кальция.

Выводы. Признаки будут использованы в разработке МКК.

Ключевые слова: диффенбахия Бауманна, листья, морфолого-анатомическое строение.

Diagnostic features of morphological-anatomical structure of *Dieffenbachia Bowmannii* leaves

K. S. Skrebtsova, Yu. A. Fedchenkova, A. S. Ananko

National University of Pharmacy, Kharkiv

Introduction. The leaves of *Dieffenbachia Bowmannii* are available vegetable raw materials with promising types of biological action.

Aim. To identify the diagnostic features of the morphological and anatomical structure of the *Dieffenbachia Bowmannii* leaves.

Materials and methods. Fresh and air-dried leaves of *Dieffenbachia Bowmannii*. Traditional methods of macro- and microdiagnostics.

Results. The diagnostic features of the morphological structure are the shape of the leaf blade, the color, the degree of convexity of the veins; the features of anatomical structure include the type of stomata and the presence of calcium oxalate crystals.

Conclusions. Certain diagnostic features will be used in the development of the relevant sections of documentation for raw materials.

Key words: Dieffenbachia Bowmanii, leaves, morphological-anatomical structure.

Відомості про авторів:

Скребцова Катерина Сергіївна — кандидат фармацевтичних наук, асистент кафедри хімії природних сполук Національного фармацевтичного університету. Адреса: м. Харків, вул. Валентинівська, 4.

Федченкова Юлія Анатоліївна — кандидат фармацевтичних наук, докторант кафедри хімії природних сполук. Адреса: м. Харків, вул. Валентинівська, 4.

Ананко Альона Сергіївна — студентка 5 курсу, 17 групи, спеціальність «Фармація» Національного фармацевтичного університету. Адреса: м. Харків, вул. Валентинівська, 4.

УДК 54.062:604.2:661.74:581.45

ВИЗНАЧЕННЯ КІЛЬКІСНОГО ВМІСТУ СУМИ ОРГАНІЧНИХ КИСЛОТ В ЛИСТІ ПОШИРЕНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ РОСЛИН

Ю. А. Федченкова, О. П. Хворост

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Вступ. Пошук нових рослинних джерел одержання органічних кислот є актуальним, тому що це потужні антиоксидантні, протизапальні агенти.

Мета. Провести визначення кількісного вмісту суми органічних кислот в серіях листя вільхи клейкої, листя ліщини звичайної, листя огірка посівного, листя гарбуза звичайного.

Матеріали та методи. Серії листя вільхи клейкої, листя ліщини звичайної, листя огірка посівного, листя гарбуза звичайного. Визначення проводили за методикою монографії ДФУ 2.0 «Гібіск».

Результати і висновки. Встановлено нижні межі кількісного вмісту суми органічних кислот, що буде використанов подальших дослідженнях.